

Dr. Maaike van Kregten heeft zich na het voltooien van haar studie aan de Universiteit van Utrecht omgeschoold tot (westers) fytotherapeut, vanuit haar interesse voor etnobotanie en (medische) antropologie. Zij combineert empirische kennis met modern wetenschappelijk onderzoek en gaat uit van de reguliere geneeskunde. Maaike geeft consulten, trainingen en workshops en is actief voor de Nederlandse Vereniging voor Fytotherapie en het Herboristengilde. Zie ook www.pharmacapura.nl

Noodzakelijk Holisme

Het recent uitgebrachte rapport van de Wereldgezondheidsorganisatie (*WHO*) laat de noodzaak zien van holistisch denken. Het rapport 'Preventing disease through healthy environments. A global assessment of the burden of disease from environmental risks' (2016) stelt dat 23% van alle sterfgevallen wereldwijd te wijten is aan hoe we omgaan met onze omgeving. Denk daarbij aan alle mogelijke manieren van milieuvervuiling en klimaatverandering, maar ook aan sociale en economische ongelijkheid tussen mensen en een te hoge werkdruk.

Milieurisico's spelen een rol bij meer dan honderd ziekten en aandoeningen, zo stelt het rapport. Er is bijvoorbeeld een groeiende bewijslast die beroertes in verband brengt met blootstelling aan fijnstof en hoge ozonconcentraties. Er is ook een verband tussen sterfte door hartfalen en luchtvervuiling. Jaarlijks sterven 1,7 miljoen mensen aan kankers die veroorzaakt worden door milieufactoren en nog eens 846.000 mensen aan diarree.

Gebrekkig natuurbeheer kan ook van invloed zijn op ziekten, zoals bijvoorbeeld bij malaria het geval is. In de Amazone verdwijnt steeds meer bos, waardoor de perfecte habitat voor muggen ontstaat. Deze gedijen uitstekend op de juiste hoeveelheid vocht en zonlicht die er na het kappen overblijft. Een onderzoek toont aan dat dat het kappen van 4% van het bos leidt tot een toename van bijna 50% van malaria.

'Ziekte is dus in veel gevallen het resultaat van wat wij met onze omgeving doen.'

De oplossingen lijken voor de hand te liggen: schoon drinkwater, goede hygiëne, schone energie enz. Bij een aantal van deze oplossingen komt echter

ook educatie om de hoek kijken en daarmee armoede en genderongelijkheid. Samenwerking tussen verschillende sectoren zoals energie, transport, landbouw en industrie met gezondheidszorg is dan ook van groot belang, aldus de WHO. Het gaat er dus niet alleen over hoe we met de natuur omgaan, maar ook met elkaar.

Het rapport van PREDICT 'Reducing Pandemic Risk, Promoting Global Health' (2014) stelt een ander aspect aan de kaak dat hiermee te maken heeft, namelijk hoe we met dieren omgaan. Dit project voert een wereldwijd onderzoek uit naar zoönosen: infectieziekten van dieren die besmettelijk zijn voor de mens, zoals SARS, ebola,

Lyme en hiv/aids. Het doel van dit onderzoek is het kunnen beperken van de impact van epidemieën en pandemieën. Dit is een reëel risico, vanwege het vele reizen en de handel, onder andere in exotische dieren.

Doordat mensen steeds dichterbij (*wilde*) dieren leven is het risico van overdracht van zoönosen naar de mens toegenomen. Van de opduikende infectieziekten is 60% afkomstig van dieren, waarvan twee derde van wilde dieren. Bijvoorbeeld: wanneer een vlemuis die besmet is met het nipahvirus een stuk gekauwd fruit laat vallen in een varkensstal, worden de varkens ziek. Vervolgens is de sprong naar de mens snel gemaakt. In 1999 is dit virus in Maleisië begonnen en heeft zich sindsdien over Zuid-Azië verspreid.

Klimaatverandering speelt ook een rol, want het brengt een verandering van ecosystemen met zich mee. Hierdoor kan een gunstig klimaat ontstaan waarin bepaalde dieren die pathogenen met zich meedragen beter gedijen. Het is ook mogelijk dat soorten die voorheen niet in een gebied voorkwamen zich daar nu wel kunnen gaan vestigen.

Ziekte is dus in veel gevallen het resultaat van wat wij met onze omgeving doen en hoe we met elkaar omgaan. Of wellicht liever gezegd: van wat we de omgeving en elkaar áandoen. De mens is sterk geneigd zichzelf buiten zijn omgeving te plaatsen, ofwel zich 'boven' de natuur te plaatsen. In plaats van zichzelf als onderdeel van de natuur te zien en verantwoordelijkheid te nemen, bevechten we de positie om de top van de piramide ook nog eens met elkaar. Vandaar de noodzaak tot holistisch denken. We moeten veel meer verbanden binnen het geheel gaan zien, want hoe we omgaan met onze omgeving, beïnvloedt ons direct of indirect altijd.

BRONVERMELDING

- IPS Vlaanderen. *Eén op vier overlijdens gevolg van vervuiling*. 2016; 15 maart.
- www.ipsnews.be/artikel/een-op-vier-overlijdens-gevolg-van-vervuiling
- IPREDICT. *Reducing Pandemic Risk, Promoting Global Health*. 2014. www.vetmed.ucdavis.edu/ohi/predict/final_report.cfm
- IRobbins, J. *The Ecology of Disease. Destroying Nature Unleashes Infectious Diseases*. The New York Times. 2012; 14 juli.
- [Imobile.nytimes.com/2012/07/15/sunday-review/the-ecology-of-disease.html?smid=fb-share&referrer=http%3A%2F%2Fm.facebook.com&_r=1](http://mobile.nytimes.com/2012/07/15/sunday-review/the-ecology-of-disease.html?smid=fb-share&referrer=http%3A%2F%2Fm.facebook.com&_r=1)
- IWHO. *Preventing disease through healthy environments. A global assessment of the burden of disease from environmental risks*. 2016. http://www.who.int/quantifying_chemimpacts/publications/preventing-disease/en/